

Qeqqata Kommunia

www.qeqqata.gl

Forebyggelsesstrategi mod
anbringelse af børn og unge samt
hjemtagelse af anbragte børn

Indhold

Forord	2
Lovgrundlag	3
Baggrunden	5
Antal sager per sagsbehandler	5
Viden på socialområdet	6
Statistikker på området	10
Alkoholproblemer i hjemmet	10
Vold i hjemmet	10
Seksuelle misbrug	11
Anbringelse af børn udenfor hjemmet	11
Strategiens målsætninger	12
Forebyggende mindset og handling	12
Handlingsvejledning ved bekymring	13
Bekymringsbarometer	13
Implementering og opfølgning	14
Informationsformidling ved ansættelse	14
Vedvarende kompetenceudvikling	14
Styrkelse af sagbehandlingen	15
Klare tilbud	16
Sparring	16
Sammenhæng mellem undersøgelser	16
Sammenhæng mellem tilbud og indsatser	16
Ressourcer til indsatserne	17
Ophør af en anbringelse udenfor hjemmet	17
Hvad medfører en afgørelse om hjemgivelse?	17
Anbefalinger	18
Indsatstrappe	18
Trin 1 - tidlig opsporing	18
Trin 2 - Øge behandlingstilbud	19
Trin 3 - Anbringelse i barnets netværk	19
Trin 4 - Anbringelse i plejefamilie og professionel familiepleje	19
Trin 5 - Anbringelse i døgninstitution	20
Kildehenvisning	21

Forord

Qeqqata Kommunia har gennem de seneste år til stadighed blevet mere og mere udfordret af, at der bliver flere og flere børn der anbringes udenfor hjemmet. Dette tiltros for indsatser fra Familiecentrene både i Maniitsoq og Sisimiut, arbejder for at hindre anbringelser udenfor hjemmet.

Kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia har truffet beslutning om , at der udarbejdes en forebyggelsesstrategi mod anbringelse af børn uden for eget, eftersom anbringelse af et barn påvirker hele barnets omgangskreds følelsesmæssigt. Derudover skal der udarbejdes en strategi for hvordan familien støttes efter hjembringelse af et barn der har været anbragt uden for hjemmet.

Formålet med forebyggelsesstrategien er at fastsætte klare beskrivelse for hvordan kommunen skal foranstalte hjælp og støtte til de enkelte familiemedlemmer og familien som helhed for at forebygge anbringelse uden for hjemmet.

Denne strategi er udarbejdet som en del af Inatsisartut lov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn § 3. Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal udforme en sammenhængende børne- og ungdomspolitik og et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om omsorgssvigt mod børn, samt udarbejde en nødberedskabsplan for socialt fagligt opsyn af børn indtil anbringelse, jf. § 36, stk. 3, kan finde sted. Såvel politik som beredskab skal offentliggøres på kommunens hjemmeside og revideres med højst fire års mellemrum.

Et koncept hvor barnet er i centrum, hvor det vigtigste er at hjælpen til barnet skal sikre barnets udvikling. Samtidig skal fokuset altid være på de samfundsmæssige udfordringer, som ofte giver familierne problemer.

Det er vigtigt for Velfærdsudvalget at understrege, at essensen af politikken altid er Inatsisartut lov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn § 3. Kommunalbestyrelsen skal aktivt og opsøgende, og om nødvendigt med tilbud om støtte ydet i henhold til denne Inatsisartutlov, medvirke til, at ethvert barn får en opvækst med:

1. trivsel, sundhed og udvikling,
2. et trygt omsorgsmiljø,
3. trygge og stabile relationer til voksne, familie og personlige netværk, og
4. solide rammer for læring og personlig udvikling frem mod et selvstændigt voksenliv.

Kommunalbestyrelsen ønsker med denne strategi at udsatte børn i Qeqqata Kommunia, på et meget tidligere tidspunkt vil kunne få hjælp til at komme videre i deres opvækst under stryge rammer.

Lovgrundlag

Lovgrundlaget er Inatsisartutlov nr. 20, 26. Juni 2017 om støtte til børn ved anbringelse af børn uden for eget hjem, herunder §§27 og 28 i kapitel 9.

I følge §27 er Kommunalbestyrelsen forpligtet til at træffe afgørelse om at tilbyde et barn anbringelse uden for hjemmet, når undersøgelsen viser at anbringelse uden for hjemmet vil være af væsentlig betydning for at imødekomme barnets særlige behov for støtte.

Desuden er Kommunalbestyrelsen forpligtet til at træffe afgørelse om, at barnet skal anbringes uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndigheden, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets trivsel, sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Kommunalbestyrelsen er dog, ifølge §8, forpligtet til at føre tilsyn med de forhold børn lever under, således at kommunalbestyrelsen så tidligt sin muligt får kendskab til, om et barn har behov for støtte. Før situationen når et punkt hvor Kommunalbestyrelsen bliver nødsaget til at agere i henhold til §§ 27 og 28.

Såfremt der bliver truffet afgørelse om tilbud om støtteforanstaltninger til et barn og dens familie for at afværge en anbringelse uden for hjemmet, er følgende tilbud nedskrevet per loven:

- Familiekursus, familierådslagning eller netværksmøder
- Støtte- og kontaktperson
- Støtte, herunder økonomisk støtte til efterskoleophold
- Anden støtte der har til formål at sikre barnets udvikling og trivsel, herunder tilbud om økonomisk hjælp, såfremt denne er nødvendig for at kunne forebygge eller forhindre anbringelser af barnet uden for hjemmet

Kommunalbestyrelsen kan tilbyde andre støtteforanstaltninger udover det ovennævnte, men hvis det anses at være af væsentlig betydning for et barns særlig behov, så er følgende særlige støtteforanstaltninger nedskrevet ved lov:

- Praktisk, pædagogisk, psykologisk, socialfaglig eller anden støtte i hjemmet
- Familiebehandling, misbrugsbehandling eller lignende behandling
- Aflastningsforhold i plejefamilie eller på døgninstitution
- Anden støtteforanstaltning i dag-, aften- eller nattetimerne på et trygt værested for børn eller på en institution, som har til formål at yde støtte og læring til barnet, eller lignende
- Plads på et særligt socialpædagogisk værested
- Anden støtte, der har til formål at sikre barnets udvikling og trivsel

---

Baggrunden

Anbringelsesprocenten i Qeqqata Kommunia er steget med ca. 37,5 procenten i perioden fra 2016 til 2021. Anbringelsestallet kan variere meget da den kan svinge på baggrund af anbringelse eller hjembringelse af en hel søskendeflok, det samme gælder når der flytter familier til kommunen med anbragte søskendeflok. Stigningen og den høje anbringelsestal indikerer et behov for en strategi der skal forebygge anbringelser, i form af tidlige indsatser der på en tidlig stadie skal foranstalte hjælp og støtte til udsatte familier.

September 2022 er der i Qeqqata Kommunia følgende antal børn anbragt udenfor hjemmet, akut anbringer er ikke medtaget.

• Maniitsumi	49
• Sisimiuni	58
• I alt	107

Antal sager per sagsbehandler

Sagsbehandlerne på Velfærdområdet har en afgørende rolle i at der bliver igangsat en tidlig indsats og til at forebygge at problemerne bygger sig større, og forhindre situationen ender i anbringelser af børn uden for hjemmet.

En undersøgelse omkring sagsbehandlernes arbejdspress som blev foretaget af staben i februar 2019, viser blandt andet at børne- og ungesagsbehandlere i Sisimiut havde en arbejdsbyrde, som er omkring 74 procent mere end det vejledende sagstal fastsat af Dansk Socialrådgiverforening. Dansk Socialrådgiverforening anbefaler at sagsbehandlerne skal have 25 – 35 sagstal, hvorimod børne- og ungesagsbehandlerne i Sisimiut havde en gennemsnitlig sagstal på 98,7 mens børne- og ungesagsbehandlerne i Maniitsoq havde en gennemsnitlig sagstal på 28,2. Forskellen mellem arbejdspresset i Maniitsoq og i Sisimiut skyldes at normeringen til sagsbehandlerne i begge byer er ens, selvom Sisimiut har en højere befolkningstal og hermed også et højere sagstal på børne- og familieområdet. Konklusionen i rapporten er derfor bl.a. at behovet for sagsbehandlerne i børne- og familieområdet Sisimiut er dobbelt så stort som normeringen, såfremt den vejledende sagstal skal følges.

Rapporten fastslår at den uforholdsmæssigt stort sagstal medfører at sagsbehandlerne ikke kan behandle sagerne kvalificeret, og kan medføre længere reaktionstid, flere formelle fejl, forsent igangsatte indsatser og mere indgribende foranstaltninger. Normeringen på området i Sisimiut er efterfølgende blevet øget fra 6 til 10, hvoraf 2 af normeringerne midlertidigt er ubemandet pga. mangel på arbejdskraft, mens Maniitsoq har fået øget normeringen fra 6 til 7.

En igangværende undersøgelse af sagsbehandlerne sagstal skal søge at afdække sagsbehandlerne arbejdspress på velfærdområdet, hvilke vil belyse om der er behov for yderligere opnormering på området. (Qeqqata Kommunia 2019)

Viden på socialområdet

Anbringelse af børn uden for hjemmet sker primært pga. forældrenes omsorgssvigt af barnet, som kan være udledt af mange forskellige årsager og som kan køre i ring fra generation til generation, som følge af at livsmønstret ofte videreføres til den næste generation. Psykolog Heidi Lindholm og Psykiater Jakob Lindholm har beskrevet følgende 11 hyppige faktorer der kan medføre apati, lavt selvværd, magtesløshed og ansvarsløshed som kan resultere i omsorgssvigt af børn.

1. Nedsat forældreevne

Barndommen har betydning for forældrenes evne til at give tryghed, tilknytning og omsorg til deres eget barn, da børn er afhængige af voksne der reagerer forudsigeligt, og som tilpasser sig barnets fysiske og psykiske behov. Forældrenes relation til barnet har derfor betydning for at barnet selv bliver i stand til at blive omsorgsfuld og udviklingsfremmende forælder, hvilke er grunden til at omsorgsfuldhed kan gå i arv, på samme måde som omsorgssvigt kan gå i arv. Forældrenes evne til at indgå i samspil bliver dog påvirket af de omstændigheder som de lever under, herunder pres som eksempelvis boligmangel, stofmisbrug, vold, fattigdom og arbejdsløshed. Hvor de ydre pres kan forårsage primitive reaktioner hvor indføling med andre, herunder også indføling med eget barn svækkes. Børn til belastede forældre er derfor i risiko for omsorgssvigt og traumatisering der bl.a. kan svække deres indlæringssevne, og som på lang sigt kan resultere i at børnene bliver behandlingskrævende, såfremt der ikke sker indgribende foranstaltninger.

2. Psykisk sårbarhed

Omsorgssvigt og traumatisering i form af eksempelvis seksuelle overgreb, vold og tab forvolder psykisk sårbarhed, som kan medføre høj risiko for udvikling af forskellige psykiske belastningsmuligheder og psykiske sygdomme. En stor gruppe af personer der har været udsat for omsorgssvigt og traumatisering udvikler svære symptomer som PTSD, depression, angst og personlighedsforstyrrelser, som svækker deres evne til at opretholde et stabilt voksenliv. Det resulterer i at de er i stor risiko for at udvikle selvmordsadfærd og stofmisbrug, hvilke påvirker evnen til at fasholde uddannelse, arbejde og bolig. Psykisk sårbare forældre har mindre overskud til at opfange deres børns signaler i forhold til basale behov og tryghed, hvilke kan resultere i at forældrene viderefører omsorgssvigten. Ofte har personer som er psykisk sårbare et eller flere misbrug og har derfor en ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er nødvendigt med en lang terapeutisk behandling og sociale indsatser, men fælles for mange med psykisk sårbarhed er at de har lavt selvværd, lav selvtillid og dermed let føler afmagt. Hvilke kan være en udfordring i mange behandlingsforløb og sociale indsatser.

3. Seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb i barndommen er de mest indgribende form for omsorgssvigt der både giver fysiske og psykiske mén, hvilke for mange medfører behov for behandling i barndommen eller som voksen pga. senfølgerne. Ved seksuelt overgreb udsættes barnet både for en choktraume og en tillidstraume, hvilke betyder at barnet udsættes for en dobbelttraume. Choktraumet opstår fordi hændelsen sker pludseligt uden at barnet har kontrol over eller har forberedt sig på det, hvilke får barnet til at føle sig i en farlig og livstruende situation. Mens tillidstraumet medfører et brud på den grundlæggende tillid som barnet har til de voksne og autoriteter, hvilke kan betyde at de fleste tager flere års tilløb før de tør henvende sig og fortælle om hændelsen.

Senfølger til seksuelle overgreb kan være stofmisbrug mens andre hyppige senfølger er sociale, økonomiske, familiemæssige og psykiske problemer.

4. Vold

Vold er en form for omsorgssvigt der er fysisk og psykisk grænseoverskridende adfærd, som fører til fysiske og psykiske traumer hos ofrene og omgangskredsen der er vidner til volden. Vold er et af de problemer der oftest bliver ført videre fra generation til generation, hvilke forudsætter hjælp til hele familien såfremt alle skal komme ud af voldsdynamikken. Vold forekommer oftest hos personer som lever under socialt belastende vilkår, og som har relationer der ikke fungerer hensigtsmæssigt. Forhøjet stressniveau, afmagt og stofmisbrug kan afstedkomme vold, såfremt den naturlige aggression hos mennesket ikke er blevet reguleret gennem et godt samspil med voksne under barndommen. For at forebygge vold hos voldelige personer er der behov for social og terapeutisk hjælp til vedkommende.

5. Stofmisbrug

Konsekvenserne af belastende hændelser såsom omsorgssvigt, psykiske problemer, tidligere seksuelle overgreb, boligproblemer og arbejdsløshed fører ofte til misbrug af enten alkohol eller hash, eller begge dele. Alkohol- og hashforbrug bliver defineret som misbrug når indtaget har negative sociale og psykiske konsekvenser for den enkelte og de pårørende, som misbrugerens børn. Alkoholindtag i store mængder over 2 – 4 dage "rus-drikkeri" defineres også som et misbrug selvom drikningen ikke foregår de næste flere dage.

De sociale og psykiske konsekvenser for misbrug kan være i form af økonomiske problemer som følge af at misbrugereren har det svært ved at fastholde et arbejde, som kan føre til konflikter og svigt i familien. Misbruget påvirker også misbrugerens evne til at tage sig af sine børn og fungere i et parforhold, ligesom det kan gøre det svært for misbrugereren at tage imod tilbud om behandling af psykiske problemer. Eftersom det ofte er vanskeligt for misbrugererne at erkende og bryde et misbrug, især når omgangskredsen har samme livsmønster.

6. Selvmord, ulykker og drab

Omsorgssvigt i barndommen, seksuelle overgreb, forstyrrede forhold til nære relationer, boligproblemer, stofmisbrug og boligløshed og dårlig tilknytning til arbejdsmarkedet, er alle risikofaktorer for selvmord. Selvmordforekomsten i Grønland er én af de højeste i verden og bliver derfor betegnet som en national katastrofe, da det påvirker rigtig mange, især på grund af at de afdøde ofte er unge. De afdødes omgangskreds herunder søskende, venner og børn oplever derfor store tab i en tidlig alder og efterlades med et traume som kan påvirke resten af deres liv. De efterladte er i stor risiko for at blive selvmordstruede, især hvis de efterladte er pårørende til mange der har begået selvmord, hvilke skaber frygt og lidelse hos de pårørende.

Det er ofte vanskeligt for en selvmordstruet at modtage behandling pga risikofaktorerne der forårsager et strukturløst liv og et terapiforløb vil kun have en lille effekt såfremt den selvmordstruet har store sociale problemer.

7. Boligproblemer

Boligløshed forårsager stor psykisk belastning, hvor børnefamilier udsættes for konstant stresstilstand, som påvirker børnenes trivsel og vanskeliggør deres psykiske udvikling og indlæring. Forældrene mister ligeledes overskud, som svækker deres forældreevner og dermed deres formåen til at tage sig af deres børn.

Boligløse bliver nødsaget til at bo hos familie og venner, som kan resultere i overbefolkede boliger hvilke kan forårsage yderligere problemer pga. frustrationer og konflikter. Trange boligforhold kan påvirke både arbejde hos de voksne og skolegang hos de yngre, især hvis en af beboerne har et misbrug. Eftersom misbruget kan forstyrre husstandens nattesøvn, som oveni købet kan påvirkes af for få sengepladser. Her opstår samtidig en risiko for at børn bliver udsat for seksuelle overgreb når misbrug kombineres med for få sengepladser.

På baggrund af de mulige ovennævnte problemstillinger kan boligproblemer være medvirkende årsag til selvmord, seksuelle overgreb, psykiske problemer, misbrug og dermed vanskeligheder med at fastholde et job. Det betyder at boligproblemer kan være medvirkende årsag til selvmord, seksuelle overgreb, psykiske problemer, misbrug.

8. Arbejdsmarked og økonomi

Manglende muligheder for uddannelse, job og erhvervsudvikling i mange mindre byer og bygder i Grønland medfører dårlig økonomi og fattigdom, som truer beboernes trivsel og udvikling i alvorlig grad. Fattigdom medfører ofte mangel på mad, tøj og basale fornødenheder, som øger konfliktniveauet i familier og øger risikoen for boligproblemer, misbrug, vold, psykiske problemer og selvmord.

9. Bosætningsmønster og demografiske forhold

Ifølge Lindholm giver urbanisering et øget risiko for aggression, vold, selvmord, stofmisbrug og seksuelle overgreb på børn og kvinder som er tilbageværende i byer og bygder på grund af frustration over dårlige sociale forhold og ringe erhvervsmuligheder. Idet skole- og uddannelsesmulighederne oftest er dårligere i små bygder og byer, hvor sundhedsvæsenet og de sociale myndigheder ligeledes ikke kan opretholde samme service som i byerne.

10. Organisering af offentlige tilbud

Udfordringer med at rekruttere fagpersoner i mange sektorer eksempelvis i socialvæsenet, dag- og døgninstitutioner, skoler og sundhedsvæsenet, især i mindre byer og bygder forårsager kortvirkende brandslukkende indsatser. Det rammer især svage familier med sociale problemer eftersom deres problemer kan vokse sig store før det opdages, hvilken påvirker børns vilkår pga. at der ikke er fagpersoner i nærområdet. Det skyldes at der ofte er underbemanding og stor udskiftning i de offentlige organisationer, som gør det svært at forandre og udvikle tilbuddene samt at yde vedvarende, beskyttende og effektfulde indsatser.

11. Postkolonial kultur

De store historiske omvæltninger i Grønland har ifølge Lindholmene, præget den grønlandske kultur, i form af lavt selvværd, skam, fortielse og manglende tillid til egne evner som kan være nedarvet efter generationers undertrykkelse af folket. Lindholmene beskriver et fænomen hvor folk udøver vold i form af mobning, seksuelle overgreb, vold og bagtaleri mod ligestillede, i stedet for mod overmagten pga. en samfundsstruktur med en stærk overklasse/koloniherrer. En hæmsko for samfundsudviklingen er befolkningens mentale struktur, som er blevet påvirket af flere generationer med omskiftelige, uforudsigelige og grænseløse strukturer på det offentlige, økonomiske og relationelle plan.

Et betydelig problem i forhold til sociale indsatser og behandling af psykiske problemer udspringer af de ældre generationers "ordløshed" der skyldes deres måde at tie problemer væk, som kan medføre ensomhed. Denne problem er en risikofaktor for selvmord, da denne problem ofte også medfører at unge ikke kan snakke med deres forældre om deres følelser.

Psykolog Heidi Lindholm og psykiater Jakob Lindholm konkluderer på baggrund af ovenstående 11 faktorer, at der er behov for koordinerende indsatser på tværs af kommuner, selvstyre, sundhedsvæsenet og politiet for, at forbedre de udsatte børns trivsel.

Statistikker på området

Statens Institut for Folkesundhed har siden 1993 udført fem landsdækkende sundhedsundersøgelser, som belyser befolkningens brug af alkohol og hash, rygevaner, kostmønstre og fysisk aktivitet samt en række forhold med betydning for helbredet. Undersøgelserne viser blandt andet at der er tegn på forbedringer i forhold til belastende forhold som deltagerne oplevede i barndomshjemmet, hvor tallene viser at personer født i 1995 eller senere i mindre grad end generationerne født både i 70-erne og 80-erne er vokset op med belastende forhold i barndomshjemmet.

Alkoholproblemer i hjemmet

Selvom tallene viser forbedring i forhold til antallet af børn der er vokset op med belastende forhold i hjemmet er det fortsat 37 procent af de yngste årgange (dvs. Årgange op til 2003) der er vokset op med alkoholproblemer i hjemmet. Befolkningsundersøgelsen fra 2018 viser endvidere at 42,6 procent af responsterne havde et muligt alkoholproblem hvoraf 32 procent havde et storforbrug, mens 5,9 procent havde et skadeligt forbrug og 4,7 procent var afhængige af alkohol. Størstedelen af personer med mulig alkoholproblem er de unge mellem 15 – 34 år, hvoraf det er kvinder i aldersgruppen 15 – 24 år der udgjorde 56 procent af personer med mulig alkoholproblem. 36 procent af personer med mulig alkoholproblem havde hjemmeboende børn.

Undersøgelsen viser at der er overlappende sammenhæng mellem selvmordstanker og belastende forhold i barndomshjemmet, herunder alkoholproblemer, vold og overgreb under barndommen. 14 procent af respondenter der har haft selvmordstanker oplevede af og til alkoholproblemer i barndomshjemmet, mens 22 procent af personer der har haft selvmordstanker ofte oplevede alkoholproblemer i barndomshjemmet. (Statens Institut for Folkesundhed, 2019)

Vold i hjemmet

Befolkningsundersøgelsen fra 2010 viser at 59 procent af befolkningen har været udsat for vold eller trusler om vold på et tidspunkt i deres voksne liv, hvilke i følge MIO peger i retningen af at mange børn og unge udsættes for eller bevidner fysisk vold. (MIO, 2017) Rapporten Unges Trivsel i Grønland fra 2011, (Naalakkersuisut et. al., 2012) som foretog en undersøgelse blandt de ældste elever i syv byer fandt at én ud af seks unge har oplevet fysisk vold fra mindst én af forældrene, mens én ud af ti af de unge har været udsat for grov fysisk vold fra én af forældrene. Samme undersøgelse viser at flere børn og unge, herunder én ud af fire respondenter har været vidne til vold begået mod deres mor, mens én ud af fire respondenter har oplevet vold uden for hjemmet.

Det afspejler sig i befolkningsundersøgelsen fra 2018, hvor resultaterne viser at 28 procent af de yngste årgange (årg. 1995 – 2003) er vokset op med vold i hjemmet af og til eller ofte. Vold i barndomshjemmet kan resultere i psykisk sårbarhed, hvilket bliver påvist i befolkningsundersøgelsen, hvor 21 procent af respondenterne der er selvmordstruet ofte har oplevet vold i hjemmet, mens 16 procent angav at de af og til oplevede vold i barndomshjemmet. (Statens Institut for Folkesundhed, 2019)

Seksuelle overgreb

Befolkningsundersøgelsen fra 2018 viser at 24 pct. af årgangene fra 1989-2003 som var med i undersøgelsen, har været tvunget til eller forsøgt tvunget til seksuel aktivitet inden de fyldte 18 år. 20 procent af respondenterne som var født i 1995 eller senere, har været udsat for seksuelt overgreb under deres barndom, hvilket er et fald på 20 procent i sammenligning med tilfældet for respondenterne født i årgangene fra 1970 – 1979. (Statens Institut for Folkesundhed, 2019)

En undersøgelse foretaget blandt de ældste folkeskoleelever i syv byer fra 2011 viser at 29 procent af pigerne og 7,7 procent af drengene har været i uønsket seksuel kontakt med jævnaldrene eller med en voksen.

Samme undersøgelse belyser respondenternes seksuelle kontakter eller erfaringer med voksne før de fyldte 15 år. Det viser at tre ud af fire af drengene og knapt én ud af tre af pigerne har været i seksuel kontakt med en voksen hvor de angiver at have berørt den voksnes kønsdele uden på tøjet, mens halvdelen angav at have haft nogen fysisk berøring og over halvdelen havde også haft samleje med den voksne. 18 procent af disse oplevede den seksuelle kontakt som et seksuelt overgreb, 69 procent svarede måske, 3,9 procent svarede "ved ikke" og 17 procent havde ikke besvaret spørgsmålet. Det betyder at langt de fleste respondenter der havde haft et seksuel kontakt med en voksen oplevede hændelsen som et overgreb, når man medtager respondenter der har svaret "måske" og "ved ikke", hvilket svarer til 90,9 procent.

Anbringelse af børn uden for hjemmet

En undersøgelse foretaget af Den Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd viser at, der i 2021 boede 767, 0 – 23 årige grønlandske børn og unge hos andre end deres forældre. Heraf var 317 på døgninstitution, mens 366 var anbragt hos en plejefamilie og 84 boede hos andre på baggrund af en aftale som forældrene selv havde indgået. Børn med svære personlige vanskeligheder bliver oftere anbragt på døgninstitution, mens ca. halvdelen af plejebørn ligger inden for normalområdet i forhold til trivsel og adfærd. (VIVE, 2021)

Statusrapport fra 2021 vedrørende målopfølgning og implementering på baggrund af grønlandsk-dansk tværgående arbejde, viser tal over udviklingen af bl.a. anbringelser af børn uden for hjemmet.[1] Udviklingen af antallet af anbragte børn uden for hjemmet viser at andelen af børn i alderen 0 – 17 år som er anbragt i plejehjem er steget fra 2,3 pct. til 2,6 pct. fra 2018 til 2020. Mens antallet af børn og unge som er blevet anbragt i selvstyrets døgninstitutioner er steget fra 177 i 2018 til 183 i 2020, dvs. en stigning på ca. 3,4 procent.

[1] Tallene er dog kun baseret på anbringelser i Selvstyrets døgninstitutioner og plejefamilier dvs. at anbringelser i kommunale eller private døgninstitutioner ikke er medtaget i rapporten. Akutte anbringelser i plejehjem er ligeledes ikke medtaget i tallene.

Strategiens målsætninger

Formålet med strategien er at i Qeqqata Kommunia skal anbringelse af børn uden for hjemmet, være det allersidste mulighed i servicering af børn og familier, dvs. at sagsbehandlerne for børn og unge i vores kommune, alle skal arbejde ud fra en ens arbejdsgang og have et bestemt forebyggende mindset i deres daglige arbejde.

Det er desværre en velkendt udfordring i vores kommune at vores sagsbehandlere på børne- og ungeområdet til dagligt er nødsaget til at handle på akutte sager, fremfor at arbejde med forebyggende indsatser for børn og deres familier. Det er derfor meget vigtigt at området har en klar arbejdsgang, klare indsatstilbud og at der er vedvarende sparring mellem medarbejderne, som skal gøre det overskueligt for sagsbehandlerne at arbejde effektivt, gnidningsfrit og udføre arbejdet med kvalitet. Effektiviseringen af arbejdsgangen vil give sagsbehandlerne mere rum til at lave forebyggende arbejde, hvilket vil resultere i færre anbringelser i det lange løb.

Strategien skal derfor have følgende emner i fokus for at effektivisere arbejdsgangen og tilvejebringe tidlige indsatser for børn og familier:

- Forebyggende mindset og handling
- Informationsformidling
- Vedvarende kompetenceudvikling
- Styrkelse af sagsbehandlingen
- Styrkelse af tilbudene i Familiecentre
- Hjemtagelse af børn der er anbragt udenfor hjemmet
- Indsatstrappen

Forebyggende mindset og handling

Kommunens medarbejdere der beskæftiger sig med børn og unge, eksempelvis i børnehavene, skolerne, fritidshjemmene mv., skal alle arbejde med et mindset der sætter barnets trivsel, sundhed og udvikling i centrum. Dvs. At de skal med udgangspunkt i det, i loven fastsatte forpligtelser, være opmærksomme på om de enkelte børn har et godt grundlag til at trives, til at være sunde og til at udvikle sig.

Medarbejderen skal have et godt kendskab til deres forpligtelse til at handle, hvis de får kendskab til at et barn lever under forhold, der bringer dets trivsel, sundhed eller udvikling i fare. For at opfylde denne forpligtelse er det vigtigt med en bestemt vejledning til hvordan medarbejderne skal handle og som giver lederne i de forskellige kommunale arbejdspladser forpligtelse til at implementere.

Formålet med et forebyggende mindset med barnets trivsel i centrum stemmer overens med Inatsisartutlov om støtte til børn:

1. At sikre børnerettighederne
2. At de børn der er socialt udsatte eller har særlige behov, opnår de samme muligheder for personlig udvikling, trivsel, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende.

Derudover er målsætningerne:

1. At igangsætte tidlige indsatser for børn og unge der har behov for støtte og hjælp.
2. At forebygge anbringelser af børn og unge uden for hjemmet.
3. At medarbejderne får et forebyggende mindset for at opnå målsætningerne. Og at medarbejderne bliver klædt på til at udøve tidlig indsats.

Handlingsvejledning ved bekymring

Qeqqata Kommunia har en pjiece for medarbejdere der beskæftiger sig med børn og unge, der angiver hvordan medarbejderne skal handle når de er bekymret for et barns trivsel, sundhed og udvikling. I pjiecen står det beskrevet hvilke første skridt en medarbejder skal tage når vedkommende møder et utrygt barn, som viser tegn på udvikling mod en negativ retning. Det står ligeledes beskrevet trinvist hvordan medarbejderen kan inddrage relevante parter, og invitere til et netværksmøde, hvis dette anses for nødvendigt for at løse problemet.

Udover pjiecen er der andre læsestoffer for medarbejderne, herunder "Bekymringsbarometer" som medarbejderne kan bruge til at fastsætte hvor barnet er, i forhold til bekymringsbarometeren. Heri kan man også læse hvilke hensigter der er med samarbejde med forældre og andre relevante parter, og der er brevskabeloner til forældrebrevene. Man finder også udfyldningsskabeloner til underretninger som kan sendes til de sociale myndigheder, og dertil tilhørende skabeloner til medarbejderen som skal udfyldes ved undersøgelsen.

Pjiecerne og skabelonerne der hører til pjiecerne, som blev beskrevet overfor kan findes på Qeqqata Kommunias hjemmeside, og lederne ved de kommunale arbejdspladser herunder i skolerne, børnehaverne mv. har ansvaret for at alle medarbejdere har kendskab til handlingsplanerne ved bekymring om et barns mistrivsel. Man kan læse handlingsvejledningen i Qeqqata Kommunias [hjemmeside](#).

Bekymringsbarometer

Det er vigtigt at medarbejderne får "Bekymringsbarometeren" i rygraden, når de skal arbejde med børn med et mindset der sætter barnets trivsel, sundhed og udvikling i centrum.

En langsigtet handlingsplan som fastsætter hvordan nuværende og fremtidige medarbejdere bliver fortrolige med bekymringsbarometeren og handlingsvejledningen, er nødvendig at få udarbejdet.

Implementering og opfølgning

Det er meget vigtigt at en aftale med forældrene om tidlig indsats bliver overholdt, dvs. At aftalen føres ud i livet og det er ligeså vigtigt at der er en opfølgende vurdering af om indsatsen skal justeres efter behov.

En medarbejder har et stort ansvar i at opnå de ønskede effekter med indsatserne gennem implementering af aftalerne og vedvarende opfølgninger, indtil målsætningerne med aftalen er opnået. Parterne skal have aftalt en ny mødedato med henblik på at gøre status og evaluering, når de underskriver en aftale og medarbejderen skal sørge for invitation samt en påmindelse til forældrene/forældremyndighedshaverne, kort før den nye mødedato.

Hyppige opfølgninger vil tilvejebringe tilpasning af støtte til barnet og dens familie efter deres behov og på den måde tilvejebringe progression i indsatserne.

Informationsformidling ved ansættelse

Det skal være et krav at alle medarbejdere i Qeqqata Kommunias arbejdspladser, der arbejder tæt sammen med børn og unge, får kendskab til handlingsvejledningens indhold. Administrationen skal have ansvaret for og holde tilsyn med, at alle arbejdsgivere har kendskab til ovenstående krav.

Børnehavene har en vigtig rolle i implementeringen af ambitionen om tidlig indsats, men det er også et sted hvor der er meget stor personaleskifte, derfor er det vigtigt at være opmærksom på at alle nye medarbejdere og vikarer har kendskab til handlingsvejledningen. I det undersøgelser viser at tidlige indsatser forebygger at problemerne vokser sig større og kan forebygge senfølger senere i livet.

Vedvarende kompetenceudvikling

Qeqqata Kommunia har fået afviklet kurser om bl.a. medarbejdernes handlingspligt ved bekymring om et barns trivsel, men det er vigtigt at sikre at kompetenceudviklingen forbliver et vedvarende tilbud, for at sikre at nye medarbejdere har mulighed for at tage et kursus om emnet. Det er ligeså vigtigt for de nuværende ansatte at have mulighed for at tage kurset, eftersom viden på området altid er under udvikling.

Oftentimes er der medarbejdere der ikke har kendskab til de forskellige lovbestemte støtteforanstaltninger man kan tilbyde på baggrund af familiens standpunkt, hvor medarbejderne anser anbringelser uden for hjemmet, som den eneste formål med underretningerne.

Det kan være en af grundene til at der al for sent bliver sendt underretninger til de sociale myndigheder, ofte når problemerne har eskaleret, hvilket hindrer en mulig tidlig indsats som fastsat ved loven. Det er på den baggrund vigtigt at alle medarbejdere har en arbejdsmåde der tager udgangspunkt i en tidlig indsats målsætningen, som forpligter medarbejderne til at være mere opsøgende og nysgerrige i deres arbejdsgang.

Arbejdsgang med et mindset som tager udgangspunkt i tidlig indsats forpligter medarbejderne at igangsætte indsatser i samarbejde med forældrene eller forældremyndighedshaverne på baggrund af hvor barnet i bekymringsbarometeren befinder sig.

Styrkelse af sagsbehandlingen

Børne- og familiesagsbehandlere i Velfærdområdet har ofte meget travlt blandt andet pga. mangelen på kvalificeret arbejdskraft og pga. at der ofte er flere underretninger for et barn fra flere steder der har med barnet at gøre.

Det er derfor vigtigt at sagsbehandlernes arbejdsgang styrkes på de forskellige områder bliver beskrevet.

Kommunen har en forpligtelse til at træffe afgørelse om særlige støtteforanstaltninger når det må anses, at være af væsentlig betydning for et barns særlige behov for støtte jf. Kapitel 8 i loven om støtte til børn. Det er fastsat ved samme lov at sagsbehandlerne skal, forud for afgørelse om særlige støtteforanstaltninger have:

1. Afholdt samtale med barnet
2. Udført en socialfaglig undersøgelse
3. Udarbejdet en handleplan

Anbefaling til styrkelse af sagsbehandlingen:

-Det anbefales at normeringen af sagsbehandlere på velfærdområderne der beskæftiger sig med børn og unge genevalueres og justeres, således at sags tallet per sagsbehandler matcher anbefalingerne fra Dansk Socialrådgiverforening. Dette vil være med til at tilvejebringe en hurtigere reaktionstid for hver sag, kvalificeret sagsbehandling, tid til opfølgning af de i gangsatte indsatser, tid til samarbejde på tværs m.m.

-Det anbefales at sagsbehandlernes arbejdsgange i forskellige sammenhænge og situationer nedskrives, for at forebygge at sagsbehandlerne går i stå eller bliver i tvivl om hvilke næste skridt der skal foretages i en sag. Arbejdsgangbeskrivelsen skal indeholde vejledning til hvordan sagsbehandlerne kan tackle forskellige situationer, for eksempel hvis forældrene er uvillige til at samarbejde.

Familiecenteret

Familiecentrene i Maniitsoq og i Sisimiut har en vigtig rolle i den tidlige indsats idet centrenes formål bl.a. er at tilbyde behandling, forebyggende foranstaltninger eller forældrehøjskole for kommende forældre i risikogruppen. Det er desuden centrenes formål at reducere og forebygge anbringelser af børn uden for hjemmet, gennem forskellige tilbud om støtte som beskrives i denne afsnit.

Qeqqata Kommunias forskellige støtteforanstaltninger for børn og familier koordineres i hhv. Familiecenteret og i velfærdområdet, hvilke bl.a. kan læses i kommunens kvalitetsstandarder, som bliver udarbejdet senest sommeren 2023. Familiecentrene er sammen med socialforvaltningerne forpligtiget til løbende at udvikle indsatser der kan mindske anbringelser udenfor hjemmet.

Klare tilbud

Det er vigtigt at medarbejderne har en forebyggende mindset, hvorfor det er vigtigt at forskellige tilbud omkring støtteforanstaltninger for børn og familier, der understøtter ambitionen om tidlige indsatser, er klare og tydelige.

Støtteforanstaltningerne som står beskrevet i kapitel 7 i lov om støtte til børn, skal nedskreves i papir og uddeles alle sagsbehandlerne. Eftersom sagsbehandlerne ofte har svært ved at have overblikket når de har for travlt, især når det er nye sagsbehandlere som ikke er helt fortrolige med støtteforanstaltningens mulighederne.

Sparring

Sparring internt mellem sagsbehandlerne giver mulighed for videre udvikling og giver mulighed for at samle viden fra kollegaerne, og forebygger på samme tid risikoen for at sagsbehandlerne går i stå med arbejdet pga. usikkerhed eller/og tvivl. Det er derfor vigtigt at der bliver fastsat faste og vedvarende sparringstidspunkter for sagsbehandlerne i både Maniitsoq og Sisimiut, hvor der er en fast koordinerende medarbejder til formålet.

Sammenhæng mellem undersøgelser

Samarbejdet på tværs af almenområdet er afgørende for om de tidlige indsatser får de ønskede resultater, hvorfor det er vigtigt at der er sammenhæng mellem indsatser og undersøgelser der sættes i gang i de forskellige institutioner. Det vil eksempelvis spare medarbejderne en masse tid såfremt udredningsundersøgelser, der bliver foretaget i eksempelvis MISI eller på Velfærdområdet kunne supplere hinanden. På den måde vil de to forskellige områder ikke behøve at foretage samme udredninger på de områder hvor de begge laver samme udredning på samme børn, hvilke vil kunne effektivisere sagsforløbet til gavn for barnet og dets familie.

Sammenhæng mellem tilbud og indsatser

Hyppige opfølgninger af de igangsatte tilbud og indsatser vil skabe fremdrift eftersom det vil sikre at der løbende sker tilpasninger til barnets og familiens behov for støtte og hjælp. Det tværfaglige samarbejde, som skal bestå af forskellige områder i kommunen skal søge, at igangsætte helhedsorienterede indsatser, med udgangspunkt i den viden som de er i besiddelse af, i kraft af deres stilling. På den måde sikres sammenhæng mellem indsatser hvor de forskellige parter løbende får kendskab til hvor langt man er nået i de forskellige indsatser der er igangsat, hvilke vil være med til at tilvejebringe en forståelse for barnets situation.

Ressourcer til indsatserne

For at opnå de ønskede resultater er det vitalt at der løbende vurderes om ressourcerne bliver benyttet effektivt, om der er ressourcer nok til at implementere indsatserne og om de personalemæssige ressourcer har kompetencerne til at løfte indsatserne. Det vil være spildt arbejde såfremt eksempelvis MISI eller sagsbehandlerne laver handleplaner for børn, når der ikke er ressourcer til at føre handleplanerne ud i livet. Medarbejderne der skal føre handleplanerne ud i livet skal have kompetencerne til at løfte opgaven, hvilke kan sikres gennem løbende kompetenceudvikling i de forskellige områder.

Ophør af en anbringelse uden for hjemmet

En anbringelse uden for hjemmet skal ophøre, når formålet er nået eller den unge er fyldt 18 år.

Som udgangspunkt ophører en anbringelse, når:

- formålet med anbringelsen er nået
- anbringelsen ikke længere tjener sit formål
- den unge er fyldt 18 år

Under en anbringelse uden for hjemmet har kommunen altid en løbende pligt til at undersøge:

- om anbringelsen fortsat har et formål i forhold til barnets eller den unges problemer
- om problemerne kan løses under barnets eller den unges ophold i hjemmet

Hvad medfører en afgørelse om hjemgivelse?

- Når der træffes afgørelse om hjemgivelse, skal der fastsættes en hjemgivesperiode, hvilket er en periode, som skal forløbe, før barnet flytter hjem til sine forældre igen. Perioden kan være lige fra få dage og op til flere måneder.
- Hjemgivesperioden skal hindre, at en hjemgivelse sker alt for pludseligt, idet det kan i værste fald være til skade for barnets trivsel og udvikling. I hjemgivesperioden får barnet således mulighed for en ordentlig afsked med sit anbringelsessted.
- Hjemgivesperioden giver desuden mulighed for at planlægge hjemgivelsen. Det kan være, at der er brug for støtte i hjemmet i forbindelse med hjemgivelsen.

Anbefalinger

Familiecentrene sammen med myndighedsafdelingen får beskrevet procedurer ved hjemgivelse samt får udvidet behandlingstilbud, fx;

- At der etableres Familievejleder, som får til opgave at sikre at familierne får den nødvendige hjælp ifm. Hjemgivelse
- At der etableres forskellige former for behandling til børn og forældre
- Blandt andet får etableret Hjemme-hos ordning, hjemmehjælp, familievejledning, ungerådgiver mv

Indsatstrappe

Alle medarbejdere der beskæftiger sig med børn og unge i forskellige institutioner skal med udgangspunkt i et forebyggende mindset blive bedre til, at spotte børn og unge med særligt behov for støtte og hjælp til at kunne udvikle sig personligt, til at trives og til at leve sundt.

Kommunens medarbejdere skal alle tage udgangspunkt i den fælles insatstrappe der fastsætter rækkefølgen af de indsatser og foranstaltninger, som giver medarbejderne forpligtelse til at handle og til at gribe ind i en tidlig fase.

De første trin i insatstrappen handler om forebyggelse på almenområdet og jo længere oppe man når i insatstrappen jo større er indgriben hos familien. Det er vigtigt at man placerer barnet og familien efter deres behov for støtte og hjælp, dvs. At hver enkelt barn og familie skal vurderes særskilt og unikt hvor i insatstrappen de befinder sig. Se illustration af insatstrappen i bilag 1.

Trin 1 – Tidlig opsporing

Kommunens almenområde herunder vuggestuer, børnehaver, skoler og andre institutioner der arbejder med børn og unge skal have de rette værktøjer og redskaber til, at opspore mistrosvsel hos børn og unge i et tidligt stadie. Følgende værktøjer skal understøtte pædagogerne, lærerne mv. Til at føre den forebyggende mindset i praksis:

- Tidlig opsporing
- Støtte socialt udsatte børn og unge
- Iværksætte tidligt forebyggende indsatser

Det er derfor nødvendigt at sætte medarbejderne i almenområderne ind i den forebyggende mindset, der skal danne grundlaget for den tidlige indsats som strategien bygger på. Medarbejderne skal endvidere have kendskab og værktøjer til at i gang sætte indsatser, på baggrund af de enkelte børns behov for støtte og hjælp.

Forebyggende indsatser i almindelighed herunder oplysningskampagner, forældreinddragende samarbejde, trivselsfremmende indsatser m.m. der er rettet mod børn som ikke anses for at være udsatte, skal styrkes.

Trin 2 - Øge behandlingstilbud

Tidligt forebyggende indsatser for udsatte grupper skal styrkes gennem styrkelse af eksisterende forebyggende tilbud og igangsættelse af de tilbud som familiecentrene planlægger at igangsætte.

Forebyggende indsatser som er foreskrevet i loven om støtte til børn, herunder rådgivning, tilbud om støtteforanstaltning og særlige støtteforanstaltninger, som er rettet mod udsatte børn og unge skal i højere grad benyttes.

Tidlig opsporing af tegn på mistrivsel hos børn og unge skal tilvejebringe indsatser der i gang sættes på baggrund af et samarbejde mellem velfærdsrådet og almenområdet, som i kraft af deres forskellige viden om hhv. barnets situation og deres faglige viden skal igangsætte de rette indsatser.

Det er i den sammenhæng vigtigt at velfærdsrådet og almenområdet har ressourcer, viden og værktøjer til at samarbejde og igangsætte initiativer før problemerne udvikler sig yderligere. Ressourcer i form af personale der har tid til at samarbejde på tværs og har desuden tid til at lave opfølgning på, om de igangsatte indsatser medfører resultater eller om indsatserne skal justeres efter barnets og familiens behov for støtte og hjælp.

Familiecentrene skal i løbet af 2023 have udarbejdet et koncept omkring deres tilbud, der skal mindske anbringelse af børn udenfor hjemmet, samt øge hjælpeforanstaltningerne ved hjemgivelse.

Trin 3 - Anbringelse i barnets netværk

Qeqqata Kommunian vil i videst mulig omfang benytte sig af barnets netværk, såfremt netværket har de fornødne ressourcer til at dække barnets behov, idet forskningsundersøgelser viser at netværksanbringelser giver barnet de bedste muligheder for at trives og udvikle sig. Netværket er nødvendigvis ikke barnets biologiske slægt og kan derfor være en pædagog, lærer, venner, som barnet har kontakt til i forvejen.

Ved anbringelse i netværket skal det dog stadig sikres at netværket er godkendt til at tage i mod barnet, dvs. at netværket på lige fod med almindelige plejefamilier have en plejetilladelse og opfylde kriterierne for at tage imod et barn. Ligesom netværket skal blive sat grundigt ind i plejeopgaven forud for anbringelsen og få udleveret handleplanen for barnet.

Trin 4 - Anbringelse i plejefamilie og professionel familiepleje

Hver anbringelse skal ske ud fra en særskilt vurdering af hvad der er bedst for barnets tarv og behov, herunder på baggrund af den socialfaglige undersøgelse. Såfremt den socialfaglige undersøgelse viser at anbringelse i plejehjemmet vil imødekomme målsætningerne i handleplanen kan barnet anbringes i en plejefamilie.

Efter anbringelse i plejefamilien er sagsbehandlerne herefter forpligtet til at holde tilsyn med de forhold plejebarnet lever under, både personrettet tilsyn med barnet og et driftsorienteret tilsyn med plejefamilien.

Tilsynet skal blandt andet sikre at:

1. Barnet modtager den støtte og hjælp det har behov for.
2. Handleplanen implementeres.
3. Plejefamilien modtager rådgivning og/eller supervision.
4. Plejefamilien fortsat opfylder kravene til at have plejetilladelsen.

Trin 5 - Anbringelse i døgninstitution

Kommunen skal som den sidste udvej benytte sig af anbringelse i en døgninstitution og skal derfor først nøje overveje om det er den rigtige beslutning for barnet, og kommunen skal have undersøgt om anbringelse i netværket eller plejefamilien ikke er den bedste mulighed for barnet. Beslutningen tages på baggrund af barnets behov og den socialfaglige undersøgelse.

Kommunen skal i alle slags anbringelser herunder ved anbringelse i netværk, plejefamilie eller i døgninstitution have afholdt samtale med barnet, udført en socialfaglig undersøgelse og udarbejdet en handleplan for barnet.

Kildehenvisning

MIO, Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Sullissivik (2017). ***Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasat. Viden om Børn og Unge.*** www.mio.gl

Naalakkersuisut, Paarisa, Center for Folkesundhed, Center for Sundhedsforskning i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet (2012). ***Det svære ungdomsliv.*** Statens Institut for Folkesundhed. København.

Qeqqata Kommunia (2019). ***Sagstal, antal sager pr sagsbehandler pr 1. feb. 2019.*** Qeqqata Kommunia.

Statens Institut for Folkesundhed (2019). ***Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018. Levevilkår, livsstil og helbred. Oversigt over indikatorer for folkesundheden.*** København.

VIVE – Viden til Velfærd, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (2021) ***Kortlægning af plejefamilieområdet i Grønland.*** København.

